

9. Нефедова Л.А. Когнитивно-деятельностный аспект имплицативной коммуникации. – Челябинск, 2001. – 151 с.
10. Сметанникова Н.Н. Индивидуально-возрастные особенности понимания иноязычного текста: Автореф. дис. ... канд. психол. наук. – М., 1978. – 16 с.
11. Смысловое восприятие речевого сообщения. (В условиях массовой коммуникации). – Сб. ст. М.: “Наука”, 1976. – С.110–123.
12. Сорокин Ю.А. Психолингвистические аспекты изучения текста. – М., 1985. – 168 с.
13. Черняховская Л.А. Смысловая структура текста и ее единицы // Вопросы языкознания. – 1983. – №6. – С.117–126.
14. Johns T. and F. Davies. Text as a vehicle for information: The classroom use of written text in teaching reading in a foreign language // Reading in a Foreign Language, 1983. – №1(1). – pp. 1–20.
15. Johns A. and D. Paz. Text Analysis and Pedagogical Summaries: Revising Johns and Davies. // Functional Approaches to Written Text: Classroom Applications. Washington, 1997– P. 33–49.

УДК 378

Кузьменко Г.В.

ВИКЛАДАННЯ КУРСУ (ДИСЦИПЛІНИ) “ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ ВИКЛАДАННЯ” В КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ (ЗА ВИМОГАМИ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ)

Статтю присвячено висвітленню питань викладання курсу “Образотворче мистецтво з методикою викладання” в контексті Болонського процесу за вимогами кредитно-модульної системи.

The article is dedicated to the problems of teaching “Fine Arts and Teaching Methods” course in context of Bologna process according to the credit and module system requirements.

Для успішної розбудови і зміцнення цивілізованої, демократичної держави в умовах подальших соціально-економічних та політичних змін у суспільстві Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній простір Європи. Однією із передумов входження нашої країни до єдиної Європейської зони вищої освіти є реалізація системою вищої освіти України ідей Болонського процесу, важливою ознакою якого є надання вищій школі загальноєвропейського характеру і орієнтація на потреби та інтереси студента.

На думку експертів, Болонський процес “... скерований на зближення, а не на уніфікацію вищої освіти в Європі” [1: 8]. У державних та міжнародних документах з проблем вищої освіти наголошується, що Європа повинна стати Європою знань, акцентується увага на необхідності “... будувати і посилювати інтелектуальну, культурну, соціальну й технічну базу нашого континенту. Особливо це стосується університетів, що продовжують відігравати переломну роль у такому розвитку” [1: 17].

Як визначив у своїй доповіді “Про адаптацію університетської освіти до вимог Болонського процесу” на засіданні Вченої ради 27 травня 2005 року проректор з навчально-методичної роботи Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна Ю.В.Холін “Освіта все більше набуває ринкових ознак: університет – постачальник освітніх послуг, студент – клієнт, замовник – або сам студент, або держава; попит на освіту та працевлаштування випускників – критерій успішності того чи іншого навчального закладу”. Приєднання України до Болонського процесу несе багато позитивних перспектив: надає нашій країні змогу поглибити відносини з європейськими державами і міжнародними організаціями в подальшій інтеграції до ЄС, вивести вищу освіту і науку на значно вищий рівень якості і конкурентоспроможності, що забезпечить формування та зміцнення інтелектуального, культурного, соціального та науково-технічного потенціалу України як

складової Європи, дає можливість сформувати у молоді нашої країни спільну європейську ідентичність, адже студенти зможуть навчатися поза межами своєї країни в різноманітних європейських університетах та одержати єдиний європейський науковий ступінь у будь-який зручний для себе час фахового життя. Це є важливим елементом для формування спільного простору досліджень, а також для росту їхньої навчальної та професійної кар'єри. Тому учасники міжнародного науково-практичного семінару, організованого Міністерством освіти і науки спільно з Департаментом з питань вищої освіти і науки Генерального директорату IV Ради Європи відзначили "... високий рівень готовності України та її прагнення приєднатися до цього процесу визначилися щодо основних завдань і проблемних питань" [1: 5].

Для виконання вищезазначених першочергових завдань, здійснюючи модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог і, враховуючи засади Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи, рішенням Колегії Міністерства освіти і науки України від 28 лютого 2003 р. (протокол № 2/3–4) та від 24 квітня 2003 р. (протокол № 5/5–4) передбачено "... проведення з 2003/2004 навчального року педагогічного експерименту щодо впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації" [1: 105]. Метою експерименту є розробка та експериментальна перевірка технології застосування елементів Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи в системі вищої освіти України і створення сучасної системи управління якістю освітньої діяльності суб'єктів навчального процесу. Навряд чи сьогодні можливо точно спрогнозувати усі кінцеві результати експерименту щодо реалізації ідей Болонської декларації, але зрозуміло одне: віддалитися від Європи неприпустимо. Тому можна визначити очікувані результати апробації цього експерименту:

- підвищення якості вищої освіти, конкурентоспроможності випускників та престижу національної вищої освіти;
- введення в дію системи стандартів вищої освіти з урахуванням специфіки кредитно-модульної системи;
- створення системи оцінювання якості освіти студентів, яка найбільш адаптована до вимог Болонської декларації;
- нормативно-методичне забезпечення академічної мобільності студентів у вітчизняному та європейському освітянському просторі й створення передумов взаємного визнання дипломів державного зразка про вищу освіту на принципах, передбачених Європейською кредитно-трансферною та акумулюючою системою (ECTS);
- відпрацювання робочого варіанту КМСОНП та необхідної науково-методичної документації з експериментальних напрямів [1: 104].

Кредитно-модульна система організації навчального процесу (КМСОНП), яка запроваджується у КМПУ ім. Б.Д. Грінченка ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів). Впровадження КМСОНП у нашому навчальному закладі забезпечує підвищення якості вищої освіти фахівців – майбутніх педагогів і, на цій основі, конкурентоспроможності випускників та престижу Київського міського університету як в Україні, так і на міжнародному рівні.

Однією з необхідних умов організації навчального процесу в КМПУ ім. Б.Д. Грінченка за кредитно-модульною системою є розробка робочих навчальних програм з усіх курсів, зокрема з курсу "Образотворче мистецтво з методикою викладання", виконаної за модульно-рейтинговими засадами і доведеної до відома студентів.

Реалізація завдань естетичного та художнього виховання молодого підростаючого покоління потребує удосконалення системи загальної освіти школярів у галузі мистецтва і вміння використовувати набуті знання та навички на практиці. Це зумовлює актуальність підготовки спеціалістів, здатних забезпечити формування розвиненої особистості засобами образотворчого мистецтва. Дедалі більшого значення набувають культурологічні аспекти вдосконалення просвітницько-педагогічної підготовки студентів, зокрема, майбутніх

фахівців у галузі початкової освіти. З огляду на це й була розроблена та складена програма “Образотворче мистецтво з методикою викладання” для студентів факультету “Педагогічна освіта” спеціальності “Початкове навчання”, яка підкреслює спорідненість мистецької та педагогічної діяльності, зорієнтовує на конструктивно-художній підхід до вирішення навчальних завдань. Програма спрямована на формування у студентів професійних педагогічних знань, умінь і навичок навчально-виховної роботи у початкових класах з огляду на втілення в життя нової моделі освіти і побудована на основі тісної інтеграції елементів образотворчої грамоти, педагогічного малюнка, загальних відомостей з історії світового й національного мистецтва та методики навчання малюванню. Навчальний матеріал курсу спирається на базові положення загальної і дитячої психології про роль практичної діяльності в розвитку особистості, а також про специфіку та шляхи розвитку художньої творчості дитини.

Метою викладання дисципліни є підготовка майбутніх вчителів початкових класів загальноосвітніх шкіл до здійснення художньо-естетичного виховання і всебічного розвитку дітей молодшої школи засобами образотворчого мистецтва і образотворчої діяльності.

Передбачена структура програми враховує усі види навчальної діяльності, будується таким чином, щоб відводився час для набуття і засвоєння студентами нових знань (лекційні та семінарські заняття), а також для придбання практичних вмінь і навичок у процесі художньо-педагогічної діяльності (практичні заняття). Ефективною формою організації навчального процесу вважаються індивідуальні завдання, спрямовані на науково-дослідницьку роботу студентів (поглиблене вивчення навчальної дисципліни), розвиток здібностей, специфічних для педагогічної та мистецької діяльності, реалізацію їх творчих можливостей. Крім цього засвоєння курсу передбачає організацію та контроль ефективності самостійної роботи студентів над засвоєнням навчального матеріалу а також проведення педагогічної практики в закладах освіти.

Спираючись на психолого-педагогічні дослідження сучасних науковців, самостійну роботу ми розглядаємо як важливий фактор засвоєння навчального матеріалу. Її метою є формування самостійності студента, його знань, умінь, навичок, що здійснюється опосередковано через зміст і методи різних видів навчальних занять. Самостійна робота студента планується і виконується згідно робочої навчальної програми курсу при систематичному методичному керівництві викладача, але без його безпосередньої участі. Це необхідний фактор для оволодіння студентом певною дисципліною, а також для формування умінь і навичок самостійної роботи взагалі, спочатку в навчальній, а згодом у професійній та науковій діяльності. Самостійне виконання поставлених завдань формує здатність знаходити конструктивні, неординарні рішення, самостійно, творчо вирішувати будь-які проблеми, тим самим відіграє суттєву роль у становленні особистості сучасного спеціаліста вищої кваліфікації.

На курс підготовки бакалаврів з навчальної дисципліни “Образотворче мистецтво з методикою викладання” відводиться 6 кредитів, відповідних ECTS – точно документованих мінімальних умовних одиниць вимірювання вартості кожної складової навчальної програми, яку виконав студент під час навчання. Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з чотирьох модулів – частин програми, поєднаних з різними формами навчання: аудиторною, індивідуальною та самостійною, кожна з яких у свою чергу складається із змістових модулів.

Першим модулем навчальної дисципліни з курсу “Образотворче мистецтво з методикою викладання” є аудиторна робота, яка складається з шести змістовних модулів і передбачає різні форми навчання – лекційні, семінарські та практичні заняття. Вони виступають як організаційні форми навчання і є способами здійснення взаємодії студента і викладача, у межах яких реалізуються зміст і методи навчання.

Другий модуль програми – це індивідуальні заняття, які спрямовані на поглиблене вивчення студентами навчальної дисципліни, мають науково-дослідний характер і передбачають безпосередню участь студента у виконанні наукових досліджень та інших

творчих навчальних завдань. Завдання викладача – індивідуально підійти до кожного студента і підготувати його до самостійної роботи.

Самостійна робота (третій модуль навчальної дисципліни) вирішує задачі усіх видів навчальної роботи над засвоєнням навчального матеріалу і передбачає самостійне опрацювання студентом додаткової літератури у бібліотеці, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах, а також у домашніх умовах. Студент сам здійснює пізнання. Викладач – організовує, спрямовує, контролює пізнавальну діяльність студента.

Окремим четвертим модулем визначено підсумковий модульний контроль успішності студента.

Зміст і структура залікового кредиту	Модуль I	Аудиторна робота	ЗМ №I Розділ “Соціально-естетична сутність образотворчого мистецтва”.
			ЗМ №II Розділ “Загальні відомості з історії світового та українського образотворчого мистецтва”
			ЗМ №III Розділ “Теоретичні основи методики викладання образотворчого мистецтва в учнів початкових класів”.
			ЗМ № IV Розділ “Організація образотворчої діяльності учнів молодшої школи”.
			ЗМ № V Розділ “Методика опанування образотворчою діяльністю дітьми молодшого шкільного віку”.
			ЗМ № VI Розділ “Методика розвитку в учнів здібностей до сприймання краси у різних формах її існування”
	Модуль II		ЗМ №I Індивідуальні навчальні завдання (ІНДЗ)
			ЗМ №II Робота в аудиторії у позанавчальний час.
	Модуль III		ЗМ №I Самостійне опрацювання додаткової літератури.
			ЗМ2 Робота в інформаційних мережах.
	Модуль IV	Підсумковий контроль	Модульний контроль №1
			Модульний контроль №2
			Модульний контроль №3
			Заохочувальні заходи

Структура курсу “Основи образотворчого мистецтва з методикою викладання” визначається як специфікою підготовки “Бакалавра”, так і змістом його майбутньої професійної діяльності, спрямованої на організацію різних видів образотворчої діяльності учнів початкових класів.

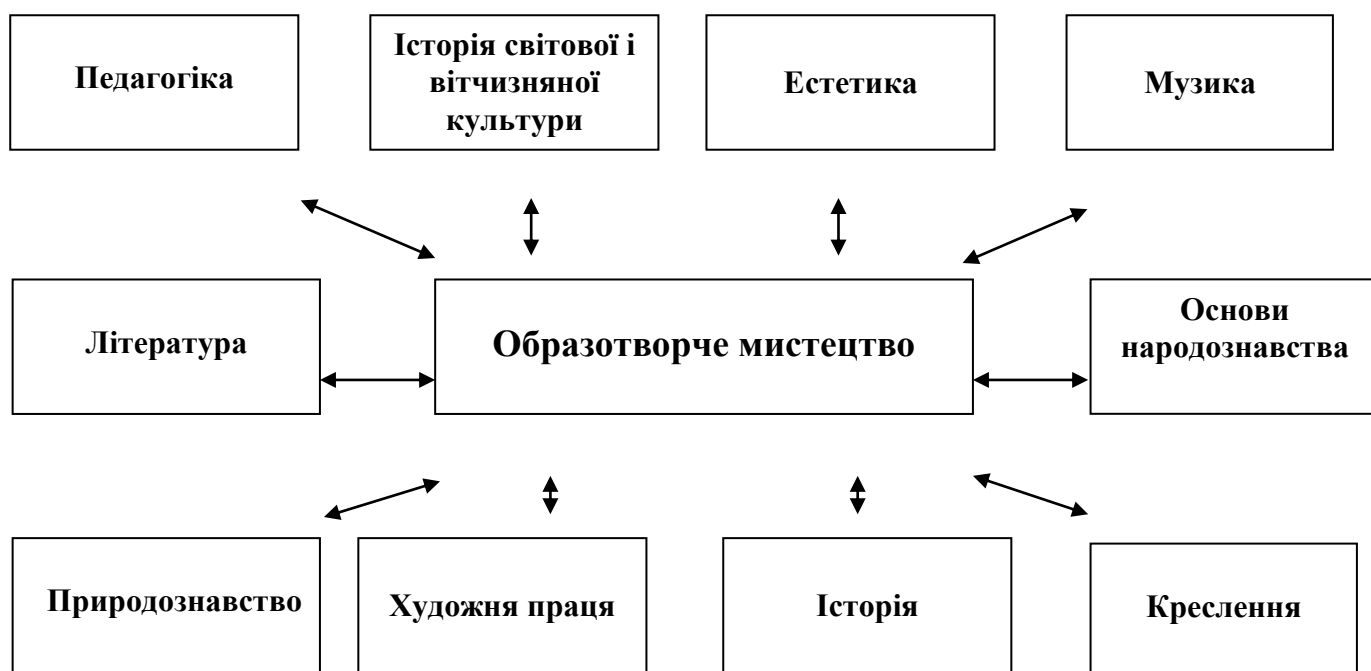
Навчальна дисципліна розподіляється на змістовні модулі викладачем, затверджується кафедрою і включається в робочу програму та технологічну карту дисципліни.

У процесі вивчення та засвоєння даної дисципліни передбачається комплексне вирішення завдань художньо-педагогічної підготовки фахівців:

- оволодіння теоретичними знаннями про мистецтво, як одну з форм суспільної свідомості, про історію виникнення і розвитку різних видів та жанрів образотворчого мистецтва, його стилей та художніх напрямків, особливості художньо-образної мови;
- засвоєння основних мистецькознавчих понять та відповідної термінології, розуміння зв'язків образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва, з природним і культурним середовищем життєдіяльності людини;
- засвоєння знань про особливості художньої творчості різних народів світу, самобутність і колорит творів українських митців, розвитком національних традицій;
- навчити застосовувати набуті знання, вміння та навички для творчого проведення уроків образотворчого мистецтва;

- розширення художньо-естетичного досвіду студентів, збагачення їх емоційно-почуттєвої сфери;
- формування та розвиток художньо-образного, нестереотипного мислення студентів, уяви, фантазії, пам'яті, художнього смаку, вмінь та навичок, необхідних для засвоєння різних технік образотворчого мистецтва, прагнення творити за законами природи, готовності до активної життєвої позиції, до використання отриманого досвіду в самостійній педагогічній та творчій діяльності;
- набуття досвіду виконання мистецького аналізу, здійснення добору творів образотворчого мистецтва для дітей молодшого шкільного віку, аналізу дитячих художніх робіт;
- виховання поваги до національних традицій українського народу, любові до надбань рідної культури, здатності сприймати, розуміти та інтерпретувати художні твори інших народів;
- виховання потреби у творчості, здатності до художньо-творчої самореалізації та духовно-естетичному самовдосконаленні у процесі художнього осмислення світу;
- виховання духовних та моральних ціннісних орієнтирів у сфері образотворчого мистецтва, художнього смаку.

У процесі викладання дисципліни курсу “Образотворче мистецтво з методикою викладання” актуалізуються вже набуті студентами знання з інших дисциплін. Між тим, знання та вміння, отримані під час навчання даної навчальної дисципліни, будуть використані ними під час багатьох наступних дисциплін професійної та практичної підготовки фахівців.

Невід’ємною складовою робочої навчальної програми стала рейтингова система оцінювання, яка передбачає визначення якості виконаної студентом усіх видів аудиторної та самостійної навчальної роботи, а також рівня набутих ним знань і умінь шляхом оцінювання в балах результатів цієї роботи під час поточного, модульного та семестрового контролю, з наступним проведенням оцінки в балах та оцінки за традиційною національною шкалою та шкалою ECTS (European Credit Transfer System).

Модульно-рейтингова система оцінювання знань студентів, що була запроваджена в КМПУ ім. Б.Д. Грінченка, не скасовує традиційну систему оцінювання знань студентів, а існує поряд із нею. Вона робить систему оцінювання більш гнучкою, об’єктивною, стимулює студентів до систематичної та активної самостійної роботи протягом усього періоду

навчання, забезпечує здорову конкуренцію між студентами під час навчання, сприяє виявленню і розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців з образотворчого мистецтва.

Організація навчання за модульно-рейтинговою системою оцінювання забезпечила:

- систематичний контроль знань, умінь і навичок студентів;
- організацію систематичної самостійної роботи студентів;
- заохочення результативної творчої роботи студентів (участь у наукових конференціях, конкурсах робіт тощо);
- індивідуалізацію навчання й підвищення зацікавленості у процесі набуття знань із відповідною диференціацією студентів за рівнем знань;
- об'єктивність змагання студентів за якість знань;
- об'єктивність критеріїв і умов конкурсного відбору студентів для подальшої магістерської підготовки і вступу до аспірантури;
- обґрунтоване надання студентам різних пільг тощо.

Модульно-рейтингова система стимулює викладачів університету до постійного вдосконалення якості роботи і є джерелом підвищення ініціативи та активності студентів.

Навчання за модульно-рейтинговою системою з 2006–2007 навчального року є обов'язковим для всіх студентів денної форми навчання.

Контрольним заходом для визначення якості роботи студента під час підготовки до семінарських і практичних занять, над виконанням та захистом індивідуальних завдань і домашніх самостійних робіт є поточний контроль, який визначається поточною модульною рейтинговою оцінкою.

Результати виконання модульної контрольної роботи оцінюються контрольною модульною рейтинговою оцінкою.

Підсумкова модульна рейтингова оцінка, яка визначається в балах і за національною шкалою, складається із суми поточної та контрольної модульних рейтингових оцінок з даного модуля.

Підсумкова семестрова модульна рейтингова оцінка (абсолютна бальна оцінка), яку отримує студент за показаний рівень знань, умінь та навичок, отриманих за засвоєння всіх модулів із дисципліни “Образотворче мистецтво з методикою викладання” за окремий завершений етап навчання зараховується як рейтингова оцінка студента. Тобто викладачі університету залежно від місця, яке займає студент серед інших студентів даного курсу відповідної спеціальності, визначають його рейтинг серед інших студентів.

Рейтингове або абсолютне бальне оцінювання студента здійснюється у КМПУ окремо за кожен дисципліну, зокрема за знання предмета “Образотворче мистецтво з методикою викладання” за 100-бальною шкалою. Отже, найстаранніший студент у результаті вивчення курсу може набрати максимально 100 балів. Для зручності оцінювання знань студентів кафедрою виділяється по 100 балів на кожний семестр, а провідний викладач дисципліни встановлює критерії оцінювання знань за результатами виконання робіт різних видів. Загальна сума балів (100 балів) на дисципліну розподіляється між окремими модулями відповідно до значення їх вагових коефіцієнтів.

Форми поточного і модульного контролю знань у КМПУ визначає провідний викладач, за згодою начальника кафедри з урахуванням специфіки дисципліни “Образотворче мистецтво з методикою викладання”. Щоб не обтяжувати роботу викладача і не перевантажувати студентів, кількість форм контролю кафедрою певною мірою обмежено. Але присутність студентів на заняттях, підготовка до семінарських занять, захист творчих, практичних робіт, контрольне опитування (тестування) – вважаються обов'язковою формою поточного контролю знань.

Терміни завершення змістових модулів з курсу “Образотворче мистецтво з методикою викладання” та проведення контрольних заходів попередньо було обговорено та визначено кафедрою і після узгодження з деканатом зазначено у робочій навчальній програмі дисципліни і графіку навчального процесу. Графіки організації навчального процесу було

затверджено проректором університету з навчальної частини і доведено до відома студентів на початку семестру.

З метою запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу в КМПУ ім. Б.Д. Грінченка було взято за основу наступні принципи:

1. Порівняльна трудомісткість кредитів, що полягає в досягненні кожним студентом установлених ECTS норм, які забезпечують академічну мобільність студентів, державне й міжнародне визнання результатів освіти на конкретних етапах виконання студентом індивідуального навчального плану.
2. Кредитність, що полягає в декомпозиції змісту освіти й навчання на відносно єдині та самостійні за навчальним навантаженням студентів частки, які забезпечують:
 - на рівні індивідуального навчального плану – набір (акумулявання) заданої трудомісткості кількості кредитів, які відповідають розрахунковій нормі виконання студентом навчального навантаження в умовах кредитно-модульної організації навчального процесу;
 - на рівні вивчення навчальної дисципліни – набір (акумуляція) заданої для даної дисципліни кількості кредитів, що включають у себе виконання необхідних видів робіт, які передбачені програмою вивчення курсу “Образотворче мистецтво з методикою викладання”.
3. Модульність, що визначає підхід до організації опанування студентом змістовими модулями і проявляється через специфічну для модульного навчання організацію методів і прийомів навчально-виховних заходів, основним змістом яких є активна самостійно-творча пізнавальна діяльність студента.
4. Методичне консультування, що полягає в науковому та інформаційно-методичному забезпеченні діяльності учасників освітнього процесу.
5. Організаційна динамічність, яка полягає у забезпеченні можливостей зміни змісту навчання з урахуванням динаміки соціального замовлення й потреб ринку праці.
6. Гнучкість та партнерство – тобто побудова системи освіти таким чином, щоб зміст навчання й шляхи досягнення цілей освіти та професійної підготовки відповідали індивідуальним потребам і можливостям студента.
7. Пріоритетність змістової й організаційної самостійності та зворотного зв'язку, що полягає у створенні умов організації навчання, яке вимірюється та оцінюється результатами самостійної пізнавальної діяльності студентів.

У період політичного та економічного становлення нашої країни, її науково-технічного розвитку, відродження національної культурної спадщини, у період істотних змін в освіті й умовах праці є очевидною необхідністю оновлення системи професійної підготовки майбутніх вчителів, чий рівень фахової та особистісної культури має забезпечувати дієвість цих перетворень. “Учитель майбутнього – це людина, яка уособлює культуру, інтелект, соціальну активність нації” [2: 180].

Реалізація поставлених завдань, нові вимоги щодо формування молодих, освічених педагогічних кадрів, до професійної та особистісної культури вчителя висувають суттєві зміни у методології, технологіях, змісті підготовки майбутніх вчителів, зокрема образотворчого мистецтва, приведення їх у відповідність з освітніми й культурними вимогами сьогодення, адже оновлення суспільства потребує діяльності активної, ініціативної людини, людини-особистості, з високим рівнем духовності та творчого потенціалу. І, безперечно, саме вчитель стає ключовою, найдієвішою фігурою сучасних процесів модернізації освіти. Національна доктрина розвитку освіти наголошує на тому, що “... освіта утверджує національну ідею, сприяє національній ідентифікації, розвитку культури українського народу, оволодінню цінностями світової культури, загальнолюдськими надбаннями” [3: 182]. Тому модернізація системи вищої освіти в Україні спрямована на поєднання традицій, що склалися у вітчизняній вищій школі протягом кількох століть їхньої

діяльності з новими ідеями, які пов'язані із входженням України в європейський освітній простір.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003–2004 рр.) / За ред. В.Г.Кременя. Авторський колектив: М.Ф.Степко, Я.Я.Болюбаш, В.Д.Шинкарук, В.В.Грубінко, І.І.Бабин, – Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. В.Гнатюка, 2004.–147 с.
2. Мартиненко С. Формування готовності студентів педагогічного університету до особистісно орієнтованої взаємодії / Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка: Зб. наук. пр. №2 / Редкол.: І.Д. Бех, Е.В. Белкіна, Н.М. Бібік та ін. – К.: КМПУ ім. Б.Д.Грінченка, 2004. – 204 с.
3. Національна доктрина розвитку освіти / В.Г. Кремень Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи).– К.: Грамота, 2003.–216 с.
4. Іванчук М. Формування готовності майбутніх вчителів початкових класів до проведення інтегрованих уроків / Неперервна професійна освіта: теорія і практика // Науково-методичний журнал. – 2004. – Випуск 1. – 173с.

УДК 378

Кучерява О.А.

ЛІНГВОКОГНІТИВНА МОДЕЛЬ ДИСКУРСИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ СЛОВЕСНИКІВ

У статті представлено лінгвокогнітивну модель дискурсивної діяльності студентів-словесників, розглянуто сутність мовленнєвих помилок, пов'язаних із рівнем розвитку дискурсивної компетенції і жанрового мислення.

The speech mistakes which are connected with the development of the discourse competence and genre thinking are considered.

Розвиток когнітивної науки призвів до змін у методології пізнання і вивчення психічних явищ і мовних фактів, висунувши на перше місце проблему теоретичного обґрунтування глибинних, тобто таких, що не підлягають безпосередньому спостереженню, конструктів пізнавальної діяльності і мовної здатності, проблему розробки когнітивної моделі мови і мовленнєвої діяльності. Але, як зауважує А. О. Кібрік, склалась така ситуація, що “когнітивний підхід у лінгвістиці асоціюється в основному з роботами в галузі дослідження категорій, лексичної семантики, метафори тощо” [3: 127]. Поза увагою залишаються когнітивні феномени, які відповідають за використання мови в реальних умовах спілкування, тобто процеси побудови і розуміння дискурсу. Не випадково в одному з нових підручників з когнітивної лінгвістики (автор В.А. Маслова) [8] центральною проблемою останньої вважається питання “побудови моделі мовної комунікації як основи обміну знаннями”[8:14], а з-поміж основних предметів вивчення когнітивної лінгвістики окремо виділяється дослідження дискурсу з когнітивних позицій.

Загалом, погляд на дискурс як когнітивне явище підтримується багатьма вченими (Н.Д. Арутюнова, Т. ван Дейк, А.О. Кібрік, О.С. Кубрякова, Л.Г. Лузіна, М.Л. Макаров, І.Б. Руберт, О.О. Селіванова, К.С. Серажим). Зокрема, О.С. Кубрякова пояснює когнітивну природу дискурсу тим, що в ньому відображаються механізми передачі і оперування знаннями, а головне механізми утворення нових знань, відповідно “поняття дискурсу входить у нову... парадигму лінгвістичних знань: когнітивно-дискурсивну” [5: 23]. З цього приводу зазначає й інша російська дослідниця Н.Д. Арутюнова, підкреслюючи те, що “розробка фреймів і сценаріїв – важлива частина теорії дискурсу” [1: 137], тому що вони моделюють його життєвий контекст, а також пов'язані з ментальними процесами учасників